

Nicolaas de wonderdoener

Door: Christina Cassa

Nicolaas werd heilig verklaard vanwege de vele wonderen die hij verricht zou hebben. Hij werd beschermheilige van zeelieden, handelsreizigers, kinderen, dieven, pandjesbazen, maagden en prostituees. Als heilige in het oosters Christendom werd Nicolaas aanvankelijk alleen in het oosten van Europa geëerd, in het bijzonder in Griekenland en Rusland. Nicolaas was de schutspatroon van de zeevaarders en hij had ook in de West-Europese kustnaties een grote aanhang. In de 13e eeuw werd zijn naamdag vastgesteld op 6 december. Vanaf dat moment verspreidde zich de Nicolaasverering over heel Europa.

Vele tradities in het huidige sinterklaasfeest gaan terug tot Nicolaas van Myra. Geboren in de stad Patara, op 15 maart 270 n. Chr. Patara was een oude stad in de Griekse provincie Lycië, nabij het huidige Gelemiş, in de Turkse provincie Antalya. Patara gaat de geschiedenis boeken in als een belangrijke Griekse handelsstad. In de tijd van Nicolaas hoorde Patara bij het Romeinse rijk, dat pas sinds 100 n. Chr. het christendom toestond als geloof.

Over de jeugd van Sint Nicolaas is weinig bekend, hij zou vroom en christelijk opgevoed zijn en in de leer gegaan zijn bij zijn oom, waarnaar hij vernoemd was en waarmee hij vaak verward wordt. Er wordt vanuit gegaan dat de verhalen van Nicolaas van mond tot mond werden verteld en in een later tijdperk op schrift zijn gesteld. In de Vita van Michael de Archimandriet is de meeste informatie terug te vinden, onder meer de namen van Nicolaas Lycische ouders zijn er vermeld; ze worden nergens anders aangetroffen. De tekst, zou geschreven zijn tussen 700 en 843 n. Chr.

Nadat zijn oom, de bisschop van het aldaar gelegen Myra overleed volgde Nicolaas hem op negentienjarige leeftijd op. Hij zou, volgens de overleveringen gestreden hebben tegen ketterij als het Arianisme en de Dianaboom. Hij stierf op 6 december 342. Na de inval, rond 1071, van de Turken in het gebied, mochten christenen niet langer hun geloof openbaar belijden en de verering van Sint Nicolaas werd verboden. In 1087 werden de stoffelijke resten van de heilige gestolen uit zijn tombe in Myra en naar Bari, Zuid Italië, gebracht.

Sint Nicolaas, de wonderdoener, is de hoofdpersoon in tal van mythes en legendes.

De Legenda Aurea vertelt het verhaal van een arme man, die drie dochters had. In die dagen werd van de vader verwacht, dat hij de toekomstige echtgenoot van zijn dochter, iets van waarde aanbood als bruidsschat. Hoe hoger de bruidsschat, des te groter de kans dat een jonge vrouw een goede echtgenoot zou kunnen trouwen. Zonder bruidsschat was het waarschijnlijk dat de vrouw nooit zou trouwen. Vanwege de armoede van de man waren zijn dochters gedoemd als slaven te worden verkocht. Echter, op drie verschillende gelegenheden verscheen een buidel met goud in het huis, een volwaardige bruidsschat. Van de geldbuidels, die door een open raam werden gegooid, wordt gezegd

dat ze in de schoenen terecht kwamen die voor de haard stonden te drogen. Soms zijn de geldbuidels weergegeven dan wel geïnterpreteerd als sinaasappels of mandarijnen. Dit verhaal verklaart ook het strooigoed en het zetten van de schoen. Drie zakjes met goud staan symbool voor Sint Nicolaas. Ook de munten van chocolade die vaak deel uitmaken van het strooigoed verwijzen naar dit verhaal.

De Nederlandse sinterklaas traditie begon in 1325 in Amsterdam, een traditie die in uitbeelding, vorm en verhaal door de loop der jaren is veranderd. Sinterklaas werd een onderdeel van de opvoeding; 'Wie zoet is krijgt lekkers, wie stout is de roe.' Ook zijn er verwevingen met het Germaanse feest voor de dondergod Wodan terug te vinden in de mythe van sinterklaas. Het is niet duidelijk waarom sinterklaas uit Spanje komt maar in de relatie tot de Hollandse zeevaart is het voor waar aan te nemen dat de lekkernijen en appeltjes van Oranje over zee vanuit Spanje in Nederland terecht kwamen. Destijds stonden de Hollanders bekend om hun zeevaart wat de affectie verklaard met sinterklaas, hij is immers beschermheilige van de zeelieden. Er zijn veel verhalen van de heilig man echter blijven het verhalen en mythes want er zijn geen getuigenissen opgetekend uit zijn tijd door tijdsgenoten. Veel van de verhalen passen niet in de levenslijn van Nicolaas, en naamgenoten verzorgen verwarring in het geschiedenis verhaal achter deze heilige.

In 1850 introduceerde Schenkman de knecht, die zwart is van kleur. Het uitkomen van dit verhaal viel samen met de afschaffing van de slavernij. Wat de achterliggende gedachte van Schenkman is geweest zal vooralsnog een raadsel blijven mits er een uitspraak van Schenkman zelf gevonden wordt met de uitleg van zijn keuze. Gesuggereerd wordt dat de knecht een Saraceen is, zoals in de beschrijvingen van Ivanhoe. Schenkman kan het boek Ivanhoe of de terugkomst van de kruisvaarders hebben gelezen en hierbij zijn idee hebben opgedaan om de knecht van sinterklaas een zwarte kleur te geven.

Tegenwoordig staat het sinterklaasfeest onder druk, de maatschappelijke discussie aangaande zwarte piet, zoals de knecht in de huidige versie genoemd wordt, zou discriminerend zijn en zou gekoppeld zijn aan de slavernij. De suggestie dat zwarte piet een Saraceen zou zijn veranderd de discussie. Van de relatie met slavernij blijkt dan geen sprake en lijkt de samenloop van omstandigheden ongunstig ten tijde van het uitkomen van het boek van Schenkman. Het feest blijft een populair feest voor de kinderen, die deze discussie niet kunnen bevatten. Voor de kinderen is iedereen gelijk en is het een feest met snoepgoed en cadeautjes. Eén keer in het jaar is het spannend voor de allerkleinsten, want dan wordt de schoen gevuld door sinterklaas. Het verhaal van sinterklaas, is het verhaal gebaseerd op Nicolaas bisschop van Myra. Ter ere van zijn naamdag een feest als traditie gestart om het leven te herdenken van Sint Nicolaas de wonder doener die het symbool werd voor het uitdragen van barmhartigheid, vergevingsgezindheid, hartelijkheid, goedheid, en naastenliefde.